

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СВІТУ МОЛОДІ

Актуальність дослідження. Суспільство змінюється і це веде до зміни суспільних процесів, які тягнуть за собою зміну цінностей. Тому що усі політичні та соціальні процеси, впливають на формування цінностей та духовне життя суспільства. Варто зазначити, що проблема цінностей розглядається у багатьох сучасних дослідженнях, оскільки в наш час є багато факторів, які впливають на духовність суспільства та на формування ціннісних систем.

Кардинальні зміни, що відбуваються у сучасному світі ставлять на порядок денний таке питання, як формування ціннісного світу молоді. Ціннісні орієнтації сучасної молоді завжди розглядалися, як одна із найважливіших проблем. Це пов'язано з тим, що і держава і суспільство розуміють, що від стану молоді, їх ціннісного світу, позиції, пріоритетів та думки залежить майбутнє держави.

З огляду на те, що саме сучасна молодь ініціює зміни в суспільстві, виступаючи своєрідним каталізатором змін, виникає потреба дослідження такої проблеми, як механізми, чинники та умови, що впливають на формування цінностей молоді та духовної сфери.

Проблему формування цінностей досліджували такі науковці як: В. Бакіров, Є. Головах, А. Ручка, О. Якуба, Б. Гаврилішина, О. Платонов, М. Шелер, В. Соловйова, Е. Фромм, В. Франко, Ю. Хабермас, П. Юркевич, В. Розанова, С. Булгаков та інші.

Аналіз духовних цінностей молоді та формування їх у сучасному суспільстві зробили такі науковці як: В. Баранівський, М. Бліхар, О. Горіна, В. Кремень, В. Луговий, М. Степко, М. Дубина, І. Мартинюк, Б. Нагорний, С. Щудло, Н. Юхименко та інші.

Мета дослідження: теоретико-методологічний аналіз духовних цінностей молоді та динаміка їх формування у сучасному суспільстві.

Завдання дослідження: розглянути ціннісні пріоритети сучасної молоді та визначити чинники, що впливають на їх формування у суспільстві.

Об'єкт дослідження: духовні цінності сучасної молоді.

Предмет дослідження: динаміка формування та розвитку духовних цінностей молоді та чинники і механізми, що впливають на формування ціннісного світу.

Основним поясненням терміну «цінності» є важливість певних реалій дійсності з точки зору задоволення матеріальних чи духовних потреб людини, її інтересів. Іншими словами це те, що цінує особистість, що для неї є важливим. Цінності впливають на існування людини та наповнюють його сенсом, духовно відображають саму людину. Проблем цінностей вивчає не лише філософія, а також аксіологія, соціологія, педагогіка та інше [3, с. 60].

Варто зазначити, що ціннісні орієнтації є важливий складник світогляду як окремої особистості, так і соціальної групи людей. Ціннісні орієнтації проявляються в тому, що людина ставить в пріоритет ті чи інші узагальнені людські цінності такі як: добробут, комфорт, здоров'я, розвиток, свобода тощо. Важливою ознакою ціннісних орієнтацій є те, що вони не існують самі по собі. Тобто, вони завжди організовані в системі [4, с. 15].

Говорячи про важливість цінностей, варто сказати, що вони виконують важливі функції, такі як: інтегративна, яка забезпечує стабільність суспільства, а також комунікативна, морально-естетична, та символічна функція [1, с. 9].

Отже, залежно від того, які цінності людина обирає для себе, залежить її існування та те, які вона буде потреби чи інтереси задовольняти (духовні чи матеріальні). Цінності не тільки впливають на життя людини, а вони також є відображенням людини, її духовного світу, цілей у житті, ідеалів та інтересів. Але потрібно не забувати, що цінності можуть відображати не тільки людину, але і якусь соціальну групу показуючи її мету та пріоритети у житті.

Варто зазначити, що поняття «духовність» є важливим, адже духовні цінності відіграють неабияку роль, при формуванні особистості, а саме молоді. «Духовність – це здатність людини керуватись у своїй поведінці вищими цінностями суспільного життя» [1, с. 8]. В сучасному суспільстві часто нехтують духовними цінностями, забуваючи про мораль, вірність, щирість, надаючи перевагу матеріальним цінностям.

Вже було сказано, що цінності молоді є важливою темою для обговорення, оскільки саме молодь найчастіше намагається підготувати наше суспільство до змін і пристосувати його до 21-го століття. Наша держава і її майбутнє безпосередньо залежить від того, які пріоритети та орієнтації будуть у сьогодишньої молоді та каталізаторами яких змін вони будуть.

Проведені соціологічні дослідження показують високий показник занепокоєння низьким рівнем духовності в суспільстві, а саме серед молоді. Досліджуючи чинники, що визначають сенс життя було здійснено факторний аналіз. Було виявлено, що провідне значення у житті молоді має матеріальний фактор який часто переважає фундаментальні цінності [1, с. 10].

На даний час, найбільш актуальні проблеми сучасної молоді пов'язані саме з духовно-моральною сферою, на це вказують такі чинники як: відсутність світоглядних основ соціально-культурного визначення молоді; нехтування культурною спадщиною; падіння престижу та актуальності освіти, як підготовки до адаптації у суспільстві; втрата інтересу до самореалізації особи та її розвитку; низька активність молоді у політичних питаннях [4, с. 49].

Зараз молодь прагне до так званого «красивого життя», гроші та матеріальні статки грають для них провідну роль, тобто вони забувають про те, що справді важливо. У сучасному світі зовнішній вигляд часто цінується більше, ніж внутрішній світ. Справді тепер, все менше молодих людей, які справді цінують та досліджують культурну спадщину свого народу.

Як показують опитування, найвагоміший вплив на розвиток духовності та цінностей для молодих людей мають такі чинники, як: сім'я у якій саме починається формування цінностей, сама людина, друзі, оточення, Інтернет, кохана людина, навчальний заклад та релігія [1, с. 11].

Розглядаючи чинники, які впливають на формування ціннісних орієнтацій молоді, потрібно приділити увагу впливу засобів комунікації. Зараз все більше поширюються низькі та меркантильні цінності. І саме цьому сприяють засоби комунікації, які поширюють такі цінності як: влада, гроші, впливовість, насильство тощо. Зараз часто почали транслюватись фільми, мультфільми, ігри, що пропагують насильство, неповагу, а також збагачення незаконним шляхом [2, с. 261].

Те, що транслюється через ЗМІ та Інтернет, має вплив на формування цінностей у людей, особливо на людей юного віку, які тільки формують свої ціннісні орієнтації. Отже, залежно від того, що будуть транслювати засоби комунікації залежить те, які цінності будуть переважати у суспільстві і якими цінностями буде керуватись нове покоління.

Ми знаємо, що освіта, як і дозволя, сприяє розвитку духовності в молоді. Тобто, навчальний заклад має важливе значення для розвитку молоді людини, визначаючи її життєво важливі пріоритети й цінності. Саме у школі особа формує фундаментальні цінності, починає встановлювати свої ідеали, пріоритети та самовизначається, виробляє комунікативні цінності.

Говорячи про ціннісні орієнтації, потрібно розглянути мораль, адже вона є системою вишого порядку, що містить такі компоненти, як система цінностей, ціннісні орієнтації та ідеали. Насамперед, мораль на першому рівні формується в сім'ї, тобто саме цінності батьків впливають на формування дитини. На другому етапі на особу впливає її зовнішнє оточення та середовище. Тоді в людини формуються внутрішні ідеали [4, с. 30].

В ході дослідження ми прийшли до наступних висновків: потреба вивчення формування ціннісних орієнтацій молоді є актуальною для сучасного світу, адже саме від молоді залежить майбутнє нашої країни. Цінності проявляються в тому, що особа ставить у пріоритет те, що для неї важливе. Від того, що людина обирає, залежить її існування.

У наш час проблеми сучасної молоді пов'язані з духовно моральною сферою, оскільки світ змінюється і з появою тих самих засобів комунікації, змінюються ціннісні орієнтації. У їх цінностях все більше переважають матеріальні, споживчі, тобто молодь ставить матеріальний добробут понад усе.

Чинників, що впливають безпосередньо на те, які цінності людина ставить в пріоритет є досить багато, наприклад: сім'я, оточення, друзі, кохана людина, навчальний заклад, засоби комунікації тощо. В сім'ї починається формування людини, яке залежить від ціннісних орієнтацій батьків. В молодому віці все більше впливає навколишнє середовище, Інтернет, заклад, де вони навчаються.

Список використаних джерел

1. Бліхар М. П. Духовні цінності студентської молоді в сучасному українському суспільстві: автореф. дис. ... канд. соц. наук: 22.00.04. Львів, 2019. 20 с.
2. Поліщук О. С. Вплив засобів комунікації на формування ієрархії цінностей і ціннісних орієнтацій особистості. // *Гілея: науковий вісник*: збірник наукових праць. Філософські науки. Київ, 2017. Вип. 119. С. 256-261.
3. Сатановська Л. Формування цінностей та ціннісних професійних орієнтацій студентської молоді у вищих навчальних закладах України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. Київ, 2016. Вип.1(3). С. 58-63.

4. Щербакова Н. В. Трансформація ціннісних орієнтацій сучасної української молоді: соціально-філософський аналіз: дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03. Київ, 2017. 196 с.
5. 6. Гнасевич Н. В., Сороківський М. Проблема зміни цінностей у глобалізованому суспільстві. *Вітакультурний млин. Методологічний альманах*. 2014. Модуль 16. С. 40-46.